

10 LAT SZOPKARSTWA KRAKOWSKIEGO NA KRAJOWEJ LIŚCIE NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Posted on 5 grudnia 2024

Szopkarstwo od XIX wieku stanowi nieodłączny symbol świątecznych tradycji Krakowa. Historia tworzenia tych przepięknych miniaturowych dzieł sztuki wywodzi się ze zwyczaju budowania szopek świątecznych oraz przedstawień jasełkowych. Tradycyjne stajenki betlejemskie, z figurkami Dzieciątka Jezus, Maryi i Józefa w otoczeniu skalistego krajobrazu, z czasem ewoluowały w unikalny fenomen kulturowy.

Powstają w domach, garażach, pracowniach. Niekiedy przez cały rok szopkarze tworzą swoje dzieła z cienkich deseczek, cynfolii i glansowanego papieru. W pierwszy czwartek grudnia niosą je na krakowski Rynek, stawiają na postumencie pomnika Mickiewicza, a tłum wielbicieli tej tradycji i formy sztuki ma szansę obejrzyć egzemplarze zgłaszane do konkursu. Po krakowskim hejnale, o godzinie 12:00, barwny korowód szopek idzie przez Rynek do siedziby Muzeum Krakowa, gdzie zostaną poddane ocenie. To właśnie dzięki tej formie współzawodnictwa, tradycja szopkarstwa krakowskiego nie tylko przetrwała, ale rzemiosło to jest ciągle doskonałe i zyskuje światowe uznanie.

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Tłum oglądający konkursowe szopki pod pomnikiem Adama Mickiewicza, 1939, źródło Narodowe Archiwum Cyfrowe

Początki szopkarstwa krakowskiego sięgają XIX wieku. Rzemieślnicy z Krakowa i jego okolic pierwsze szopki zaczęli tworzyć w okresie martwego sezonu budowlanego. Chodzili z nimi po kolędzie, licząc na dodatkowy zarobek. Z biegiem lat, działalność ta nabrała cech zorganizowanego rzemiosła. Od 1937 roku, z przerwą na czas II wojny światowej, organizowany jest coroczny konkurs szopek krakowskich, który stał się istotnym wydarzeniem w kalendarzu kulturalnym Krakowa, a od 1946 roku organizatorem tego konkursu jest Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (obecnie Muzeum Krakowa).

pocztówka, Kraków, Wydawnictwo Salonu Malarzy Polskich, 1927-1936, źródło POLONA

pocztówka, Kraków, Wydawnictwo Polonia, ok. 1926, źródło POLONA

Konstrukcja szopki krakowskiej wymaga kreatywności i precyzji. Tradycyjnie kompozycja zawiera scenę Bożego Narodzenia, z figurkami Dzieciątka Jezus, Maryi, Józefa, aniołów, trzech króli, pasterzy oraz zwierząt. Jednak to, co wyróżnia szopki krakowskie spośród innych stajenek, to nawiązania do architektury Krakowa. Elementy takie jak wieże Mariackie, Sukiennice, Barbakan czy Wawel stanowią tło dla sceny narodzin. Szopkarze wzbogacają kompozycję o elementy nawiązujące do wydarzeń historycznych, znanych postaci, legend czy folkloru miejskiego. Dodatkowo, włączanie aktualnych tematów sprawia, że szopki stają się swoistą kroniką wydarzeń i życia społecznego.

handel szopkami w Krakowie, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny - Archiwum Ilustracji, źródło Narodowe Archiwum Cyfrowe

Z pokolenia na pokolenie, rodziny szopkarzy przekazują swoje umiejętności oraz pasję do tworzenia kolorowych arcydzieł, zapewniając ciągłość tej formie rzemiosła artystycznego od ponad wieku. W tym roku mija 10 lat, od kiedy szopkarstwo krakowskie zostało wpisane na [Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego](#). W 2018 roku tradycja ta trafiła na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości prowadzoną przez UNESCO jako pierwszy polski wpis.

5 grudnia 2024 szopki konkursowe, które powstawały przez ostatnie miesiące, zostały zaprezentowane publiczności na krakowskim Rynku. Laureatów konkursu poznamy 8 grudnia 2024 roku o godzinie 14:00. Zgodnie z tradycją, szopki będzie można podziwiać na wystawie pokonkursowej w Pałacu Krzysztofora w dniach od 9 grudnia 2024 roku do 2 marca 2025 roku.

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. NID/P. Adamczyk

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. NID/P. Adamczyk

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. NID/P. Adamczyk

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. NID/P. Adamczyk

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. NID/P. Adamczyk

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska

82. konkurs szopek krakowskich 2024, fot. Magda Starowieyska